

SOPHIE DAULL

Mijn gevlogen kind

ONGECORRIGEERD LEESFRAGMENT

HAUTE-MARNE

Donderdag 9 januari 2014

Je bent precies een week begraven.

Zonder je hart, zonder je hersenen. Die worden onderzocht op de afdeling pathologie van het Pitié-Salpêtrièreziekenhuis.

Liefje, ik schrijf je vanuit Maison Laurentine.

Je bent hier maar een keer geweest, met Allerheiligen, ik denk dat je toen 14 was.

Je at *tarte tatin* en dronk ingewikkelde thee, terwijl je aanhoorde hoe wij volwassenen de teloorgang van de wereld bespraken. Je verveelde je dood, zoals je sinds enkele jaren altijd deed als je alleen met je ouders op vakantie was.

Ik heb deze plek uitgekozen om de paar regels die papa en ik vijf dagen na je dood in een blauw schrift hebben gekrabbeld in het net over te schrijven en te vervolgen. Op 28 december ben ik in dit schrift begonnen, in Criel-sur-Mer, in het bad van de hotelkamer die Carole me had aangeboden. Het schrift lag dubbelgevouwen op mijn knieën, het papier werd poreus door de damp en de pen haperde. Ik dacht vooral aan jou, hoe je uren in bad lag te lezen, zelfs als het water al afgekoeld was. Het schrift is van het merk Oxford, de kaft is geplastificeerd maar zonder spiraal, zoals jij die het liefst had; we hadden het een paar uur eerder onderweg naar zee gekocht, bij een kruidenier in een Picardisch dorpje. Het dorpje heette, en heet nog steeds, Crèvecœur – hartzeer.

Vanuit mijn hartzeer ga ik dit doen, je dood, je ziekte, je doodsstrijd beschrijven. Van donderdag 19 tot maandag 23 december; vier dagen, ze waren zomaar voorbij. Ik ga gedetailleerd verslag doen van je strijd, je gevecht, je blitzkrieg, omdat je in deze periode van koorts en pijn verdomme zo sterk bent geweest. Je verdient een medaille, een oorlogskruis.

Het is een totaal absurd verslag, omdat ik het aan een dode richt; ik spreek je aan, noem je mijn liefde, terwijl je me niet meer hoort. Totaal absurd ook omdat ik je natuurlijk nooit zal vergeeten. Maar ik ben het je verschuldigd. Je hebt zo kort geleefd dat de laatste vier dagen van je leven wel een memorabele beschrijving verdienen. En ik verveel me zonder jou, zonder je te schrijven. We schreven elkaar voortdurend, brieven, sms'jes. Ik beloof je dat ik mijn woorden met alle macht zal ontdoen van de kleverige stroop van rouw, van hoogdravende poëzie of huilerige klaagzang. Ik ga je leven hierna inwijden met een pen die ik doop in de inkt van je wijd geopende blik: eerlijk, oprecht, helder.

Ik begin.

Donderdag 19 december

Het laatste beeld dat ik van jou heb als rechtopstaande jonge vrouw, is in het theater van Montreuil, voor de ingang van de zaal waar je samen met Baptiste, Diane en andere vrienden van je toneelclubje op me stond te wachten. Je maakte je los uit de groep tieners en met je zo herkenbare ongedwongenheid kwam je ons volwassenen, je moeder en haar twee vriendinnen, tegemoet: dag dag, een tedere omhelzing, je zachte glimlach, beleefd en intens, enkele woorden van een welopgevoede jonge vrouw, een compliment over de jas van Christine G., mijn trouwe bondgenoot. We gingen naar de voorstelling van een Grieks gezelschap: *Late Night. Too Late* eigenlijk. Het was jouw *Last Night*, en niemand die dat wist. We hadden apart gereserveerd, zaten niet bij elkaar, en ik vond het fijn om je een paar rijen lager van opzij te bekijken, tot de zaal donker werd. Na afloop ben ik met mijn vriendinnen wat gaan drinken en bleef jij bij het debat. We kwamen ongeveer tegelijk thuis. Je had een beetje hoofdpijn en voelde je koortsig, maar je wilde per se nog even napraten. Je was enthousiast, het stuk liet je niet los, je neuriede aan een stuk door de wals van de geluidsband, je wilde de volgende dag nog een keer gaan, Baptiste kon aan gratis kaartjes komen, en dan nog een avondje met Baptiste, hè? Was je niet een beetje verliefd? Je zei 'Pfff, waar slaat dat op!' en sloeg je ogen op. Ik heb voor de zekerheid je temperatuur opgenomen. Je ging naar bed met 38° en een zwaar hoofd. Je bent nooit meer opgestaan.

HAUTE-MARNE

Vrijdag 10 januari

Ik klamp me vast aan het blauwe schrift.

Er klopt weinig van de sombere chronologie, de herinneringen liggen volledig overhoop, emoties winnen het van feiten die het verhaal ten goede komen, het is een grote brij. Het blauwe schrift begint bijvoorbeeld met:

Me de dag herinneren waarop ze zei:

'Mama? (stilte) Ik hou van je.'

Dat was die zaterdag geloof ik, alsof een ander dat wat kan schelen.

Maar ik hoorde dat dus een paar uur voor je doodging. Ik antwoordde: 'Ik hou ook van jou, liefje. Je moest eens weten hoeveel.' En op datzelfde moment werd ik overvallen door een macaber voor gevoel, alsof ik wist dat ik deze woorden voor de laatste keer hoorde, alsof ik pijn voelde op een plek die ik nooit eerder ontdekt had, of die ik sinds lange tijd vergeten was, sinds mijn twintigste, toen ik nog de dochter van mijn moeder was en zij doodging. Mijn gestorvenen.

Ik ga verder met het verslag, de kroniek van je dood.

Vrijdag 20 december

De koorts is vanmorgen niet gezakt, ik moet je ziekmelden voor vandaag, en waarschijnlijk ook voor morgen, de laatste schooldag voor de vakantie. De secretaresse die ik aan de telefoon krijg zegt: 'Wens haar veel beterschap, hopelijk is ze met kerst beter.' Zo is dat. Ik sms'te Diane voor je huiswerk. Ze zei dat je de vorige dag in de kantine al duf voelde, en dat natuurlijk jij het weer presteerde om met kerst ziek te zijn!

Om 11 uur ging ik naar Proteus van Paul Claudel, een stuk dat werd opgevoerd door de studenten van Christine, mijn trouwe bondgenoot van de toneelschool. Het was best goed. Je had het mooi gevonden. De lunch daarna met Christine heb ik afgezegd omdat je ziek was. Omdat ik liever dicht bij jou was. Maar aangezien ik toch in Montorgueil was, ben ik nog wel even omgelopen voor een stuk foie gras bij de winkel die onze vriend Dom zo had aanbevolen. Terwijl ik voor de etalage met keukengerei en restaurantbenodigdheden stond, dacht ik even aan je grootvader, onze lieve Papoune; aan het kerstcadeau dat ik dit jaar voor hem gekocht zou hebben als dit niet de vierde kerst zonder hem zou zijn. Negentwintig jaar zonder mijn moeder, vier jaar zonder mijn vader... Ach wat maakte het uit, ik had immers nog een eeuwigheid met jou. De gedachten aan mijn doden werden net iets milder. Ik heb vier uur in jouw nabijheid verspild voor Claudel en een stuk foie gras.

Rond drie uur was ik weer thuis, en daar ben ik gebleven. Om je te verzorgen, overdag, 's nachts, je te baden, je lippen te bevochtigen, vlechten te leggen in je haar dat aan je gezicht plakte van het zweet, je een schone pyjama aan te trekken, je temperatuur op te nemen, je naar de wc te brengen, je overeind te helpen voor een slokje water, wat eten, een tablet, en om je zo mogelijk wat afleiding te bezorgen... Je kreeg al heel snel afschuwelijke koortsstuipen. Je pijn nam met het uur toe. Bij elke beweging schreeuwde je het uit en vertrok je gezicht van de pijn... Ik heb de huisarts gebeld. Overgeven? Nee. Diarree? Nee. Hoofdpijn? Nee. Keelpijn? Nee. Bloed in de urine? Nee. Geen zorgen, mevrouw, het is griep. Paracetamol. We komen niet langs... Later, hetzelfde gesprek met de arts van de spoedeisende hulp die ik smeekte om langs te komen. Geen zorgen, zei de arts aan de telefoon. Het is griep, dat heerst momenteel. Paracetamol. We komen niet langs.

Vrijdagmiddag hebben we grote schoonmaak gehouden in je kamer. Alsof we vooruitliepen op het definitief uitruimen ervan. Zo bizar achteraf gezien... Ik dacht dat ik veel tijd in deze kamer zou doorbrengen: om je te verplegen, te verzorgen, voor te lezen... dus kon hij maar beter opgeruimd zijn! Ja toch? Je kamer was een enorm vieze bende. Ik heb de prullenbakken leeggegooid, gestofzuigd, je kleding opgeruimd, je schoolspullen opgeborgen... Ik herinner me dat ik al een paar dagen op je mopperde omdat het jouw beurt was om de wastafel schoon te maken en jij je steeds aan je taak onttrok. Toen ik het die middag zelf deed, had ik weer zo'n macaber voor gevoel, zoals ik dat in die dagen van pijn twee of drie keer heb gehad. Ik keek naar het rommelige plankje boven de wastafel: je open tube tandpasta, je potjes crème zonder deksel, je roestige armbandjes. En ik herinner me dat ik een visioen

had van een leeg, opgeruimd plankje, zonder jouw spullen. Om dat beeld te verjagen riep ik je vanuit de badkamer toe: 'Nou goed gedaan hoor, je bent weer onder je corvee uitgekomen!'

Die dag kreeg ik ook het sms'je over de geboorte van Charlie. Doolblij haastte ik me naar je kamer: 'Liefje, ik heb nieuws! Raphaële heeft een baby! Het is een meisje! Ze heet Charlie.' Je glimlachte zwakjes, hield je hoofd een beetje scheef en zei: 'O echt? Wat mooi, Charlie, apart voor een meisje, maar mooi.' Ik ben blij dat je dit nieuws gehoord hebt voor je doodging. Ik ben blij dat er een kind is geboren terwijl jij zonder dat jij het wist doodging.

Zaterdag 21 december

De dag dat ik een matras op je matras heb gelegd. Je had overal zoveel pijn dat de spiralen in je matras als messen aanvoelden. De oplossing van je supermama: een matras op je matras. Ik haalde het matras waar je vriendinnen altijd op logeren van zolder en heb de zachtheid verdubbeld, voor jou, voor je vreselijk zere lijf. Maar daardoor hadden we geen logeermatras voor Tantine die met oud en nieuw wilde blijven slapen. Tantine, je tante Delphine, mijn lieve zus. Dus heb ik een matras van onze buurvrouw Sylvie gestolen, die net met haar familie op skivakantie was. Ik had de sleutel omdat we op haar kat pasten. Dat blauwe matras heeft tot de woensdag na jouw dood in de achterbak van de auto gelegen. We hebben het braaf bij de eigenaar teruggebracht, tussen twee afspraken met begrafenisondernemers door. Haar kat, Zlat genaamd omwille van de voetbal, zijn we nooit vergeten te voeren. Dat kleine beestje dat op zijn brokjes wachtte terwijl jouw chocoladepops in de kast lagen te beschimmelen, zorgde er misschien wel voor dat we ons toch aan de kant van het leven bleven scharen.

HAUTE-MARNE

Zaterdag 11 januari

De mist trekt vandaag niet op. In de grijze nevel die boven de weilanden hangt menen we de silhouetten van herten, reetjes te ontwaren. Zinsbedrog waarschijnlijk. Of jij die bij ons langskomt.

In het blauwe schrift staan een paar lijsten opgesteld. Lijsten zijn altijd zo veelzeggend.

Tijdens die vier dagen dat ik je verzorgd heb, heb je dit gegeven: een halve appel, geschild en in smalle partjes, een half bakje yoghurt, een halve kom puree en een beetje bouillon, de befaamde lettervermicelli kreeg je niet weg en bleef onder in de kom liggen.

Tijdens die vier dagen dat ik je verzorgd heb, heb ik je dit voorgelezen: een krantenartikel over politicologie, de eerste akte uit *Bons Enfants* van Comtesse de Ségur en een paar bladzijden uit *Artemis Fowl*. Maar het lukte je niet echt om de zinnen te verzetten, waarschijnlijk was je zo uitgeput dat niets je nog kon afleiden van de pijn. Je sliep niet meer. Telkens als ik je kamer binnenliep, overdag, 's nachts, hoopte ik dat je lag te dommelen, je aan het opladen was, maar je lag altijd strak voor je uit te staren om geen sprankje van de energie te verkwisten die je nodig had om tegen de pijn te vechten, in leven te blijven. Of misschien was je toen al bang om in te slapen, en niet meer wakker te worden.

Tijdens die vier dagen dat ik je verzorgd heb, lag je te ijlen van de koorts. In het blauwe schrift heb ik een lijst opgesteld van alle on-samenhangende dingen die je zei. Inmiddels kan ik er met papa en Delphine af en toe om lachen, en toen trouwens ook soms, zo grappig was die ernstige blik waarmee je de grootste onzin uitkraamde terwijl je lag te koken van de koorts.

Tegen papa zei je: 'Dat is weer zo'n streek van die communisten!' Hij zei tegen jou: 'Je bent in de war', en jij antwoordde: 'Ik snap me heel goed.'

Vaak zei je: 'Wat een waardeloze regisseur!' of 'Dit stuk is echt heel slecht!' Je sprak veel over toneel, waarschijnlijk vanwege je laatste avond als staande jonge vrouw bij het stuk van de Grieken. Waarschijnlijk ook omdat ik de laatste tijd vaak op tournee was, en omdat ik je altijd duizenden anekdotes uit de kleedkamers en de coulissen vertelde, je kon daar nooit genoeg van krijgen. Maar nu leek het alsof je het gevoel had dat de schrijver zijn personages niet meer zo goed de baas was, dat zijn verhaal volledig uit de hand liep...

Toen ik op een middag op je kamer cadeaus inpakte om je wat afleiding te bezorgen en om niet te veel achter te raken op de verplichte kerstplanning, zei je tegen me: 'Je moet mij met cadeaupapier inpakken, mama. Pak me in met cadeaupapier...' Ik moest erom lachen maar tegelijkertijd maakte het me ook vreselijk in de war. Alsof ik weer zo'n macaber voorgevoel had. Jij, mijn cadeau, verpakt in een lijkwade.

Je vertelde ook iets ontzettend onzinnigs over een lerares... dat als ze dit zei je dat deed want 'dan hoefde je niet in de rij te staan.'

De laatste dag was je zo verstijfd door de pijn dat je helemaal

niet meer kon ontspannen. Je handen waren helemaal verkrampd, je vingers stonden zo krom als krabbenpoten, je schouders waren hoog opgetrokken... Tegen Delphine en mij zei je: 'Haal die klauwen eraf!' en toen je doorhad dat je lag te ijlen zei je met vrijwel je laatste glimlach: 'Edward Scissorhands.'

En in je laatste uren zei je: 'Gaan we naar huis, mama?' Ik zei daarop: 'Maar je BENT thuis, schatje.' Dat dacht ik echt, dat je thuis was, veilig in je bed, in mijn armen...

Tijdens die vier dagen dat ik je verzorgd heb, heb ik je voor het eerst zo lang zonder je bril op gezien. Dat had je met je vader gemeen, zo vader, zo dochter, de eerste handeling van de ochtend, de laatste handeling van de avond: je bril opzetten/afzetten. Die strandde dan ergens tussen de muur en het matras, in een berg van boeken, papieren zakdoekjes met opgedroogd snot en pennen die het niet meer deden. Maar nu slingert je bril al drie lange dagen bij je hoofdeinde, alsof je bestaan al voor het ten einde is een laatste spoor nalaat. Je las niet meer, keek niet meer op je computer, sloot je af voor de sms'jes van je vrienden, net als Duimelijntje uit *De wereld onder de duim* van Michel Serres, het boek dat we net samen besproken hadden. Ik bestudeerde je naakte ogen, zo blauw, zo perfect getekend, je lichte blik, zo zacht, gefocust op het besparen van je lijden. Je blik zonder glazen.

Later, een paar dagen na je dood, zat papa aan mijn hoofdeinde. Ik was er heel slecht aan toe, waarde rond in een duister gebied waar een weerzien met jou in de dood een reële mogelijkheid werd. Het was nacht, hij had zijn bril al afgezet, klaar om naar bed te gaan. Zijn ogen waren ook naakt, blauw, zonder glazen. Ik zie ze maar heel zelden zo, net als bij jou. Hij boog zich over me heen,

ongerust, en vreesde echt voor mijn leven. Maar ik dacht dat ik jou zag. Het enige wat ik in het brilloze gezicht van je vader zag waren jouw ogen. Ik kermde tussen twee snikken door dat hij veel te veel op jou leek, dat het onmogelijk was dat die grote ogen van jou me niet-begrijpend aanstaarden. Ik noemde hem Camille. Hij wilde 112 bellen.

Zondag 22 december

Die zondagmiddag heb ik vanaf twaalf uur je temperatuur bijgehouden op een vel papier, zoals ze dat in het ziekenhuis doen. Om de twee uur heb ik zorgvuldig de graden van die afschuwelijke koorts genoteerd, 40°8, 39°9, 38°7, evenals de hoeveelheid paracetamol en ibuprofen die ik je om de vier uur toediende op voorschrift van de artsen. Ik heb veel artsen aan de telefoon gehad, ik was een overbezorgde moeder die zich veel te druk maakte om een griepje, die de lijnen bezet hield. Dit vel papier met je temperatuur zit voortaan opgeborgen in een blauw kartonnen mapje dat ik de avond van je dood erbij heb gepakt om alles van je niet-bestaan in op te bergen. Met een zwarte markeerstift heb ik er 'WIJLEN CAMILLE' opgeschreven. Je weet hoe geordend ik ben.

De uren verstrijken eindeloos traag door de moedeloosheid van je pijn, door mijn onvermogen om deze te verlichten, door de macabere voor gevoelens die me als bliksemschichten verblinden. Je vraagt me vaak hoe laat het is, in de hoop dat de dag eindelijk bijna voorbij is... Maar nee, je hebt weer maar een kwartiertje gedommeld. Rond zes uur 's avonds pak ik opnieuw de telefoon. Ik bel weer 112. Ik dram, ik smeeek, ik eis dat er iemand langskomt, dat een arts je onderzoekt. Eindelijk komt er tegen tien uur 's avonds iemand langs. Hij vindt dat je te veel lijdt, heeft het over morfine en een verdenking van H1N1.

Hij bestelt een ambulance om je naar het ziekenhuis te brengen en schrijft een doorverwijsbrief voor de spoedeisende hulp. De ambulance arriveert. Papa en ik hebben een tasje gepakt met je bril, je telefoon, je oplader en een pyjama. We weten zeker dat ze je daar ter observatie houden, althans daar gaan we vanuit, maar eigenlijk weten we helemaal niks. Ik wikkel je in een jas en schuif je ballerina's aan je voeten omdat het te veel gedoe is om je sneakers aan te trekken. Je hebt zoveel pijn, het is niet om aan te zien. Als de grote zwarte kerels je in hun armen meedragen en je als een prinses die ze uit een hachelijke situatie hebben gered in de ambulance zetten, maken we een flauw grapje over sprookjes. Ik vertrek samen met jou in de nacht. Bij elk kruispunt, ook al is het uitgestorven, zet de chauffeur de sirene aan.

We hebben afgesproken dat papa na het consult naar ons toekomt.

De grote zwarte kerels tillen je bij het ziekenhuis in een rolstoel. Na een niet overdreven lange wachttijd onderzoekt een heel on-aangename coassistente je zorgvuldig met haar stethoscoop.

Zij: 'Wanneer heb je voor het laatst je gevoeg gedaan?'

Jij: 'Snap de vraag niet.'

Zij: 'Nou vooruit dan, wanneer heb je voor het laatst gepoept!' Pffff... op zo'n manier van 'Jeetje wat ben jij dom zeg, je snapt ook helemaal niets!'

Ik was erg gekwetst, en jij ook. 'Je gevoeg doen', je moet toch toegeven dat dat een nogal cryptische uitdrukking is...

Telkens als ik iets zinvol wil toevoegen snoert ze me de mond met een 'Alstublieft mevrouw, laat het praten maar aan mij over!' Dat doet me pijn. Ik begrijp niet waarom ze zo autoritair is, zich zo hautain opstelt ten opzichte van dit lieve en moedige meisje

dat zo haar best doet om haar lijden te verbergen. Als ze op de doorverwijsbrief H1N1 leest, maakt ze zich druk omdat ze geen mondkapje heeft, de hele afdeling zou beschermd moeten worden. Ik vind het daarentegen vreemd dat er niet eens tongspatel is. Dan verdwijnt ze de gang in op zoek naar een tongspatel en een mondkapje en blijven wij samen achter in dit kamertje vol tl-licht en ziekenhuisgeuren. Het wordt me allemaal wat te veel, de manier waarop het hier geregeld is en dat stomme papieren mutsje op je hoofd maken me een beetje misselijk. De coassistent komt en gaat, komt weer terug en reikt ons uiteindelijk een recept voor paracetamol aan. Dat voortreffelijke recept voor paracetamol. 'Nee, nee mevrouw, geen bloedtest. Onnodig. Nee, nee mevrouw, geen antibiotica. Onnodig.' Ik nam het recept aan. Drong verder niet aan. 'Dank u wel, mevrouw.' En daar zaten we dan. Jij lijkkbleek op de onderzoekstafel terwijl ik me ontredderd afvroeg waar ik de kracht vandaan moest halen om je daar vanaf te tillen en je naar buiten te brengen waar papa in de auto op ons wachtte. Aan het einde van de uitgestorven gang vond ik een rolstoel. We hebben al onze krachten gebundeld en daarna ik heb je naar de uitgang geduwd. Naar de uitgang geduwd... Geen grote zwarte kerels om de prins op het witte paard uit te hangen. Papa heeft je toen maar als een jonge bruid achter in de auto getild. We reden door de nacht en hebben je thuis met veel pijn en moeite de trap op geholpen.

HAUTE-MARNE

Zondag 12 januari

Ik zeg het nog een keer, liefde. Wat de meeste indruk op me maakt en me doet trillen van bewondering en een afschuw om gek van te worden, is je heldhaftige strijd. Je hebt jezelf gedwongen om te eten, je hebt jezelf gedwongen om te drinken, je hebt jezelf gedwongen om te glimlachen en zelfs om een grapje te maken. Je bundelde al je krachten, had zoveel vertrouwen, en papa en ik ook, in wat we voor je deden, in onze liefde, in de medische wetenschap... Je zette je kiezen op elkaar, je klaagde niet, en je spande je gigantisch in om alle zorg te accepteren. Het moeilijkste voor mij, voor jou, was om je te verplaatsten. Je was zo log, de kleinste beweging duurde eindeloos lang. Naar de wc gaan, je op je zij draaien om de thermometer in je billen te doen, je arm optillen om er een mouw om te schuiven, een kom soep naar je lippen te brengen. Ik vond het al snel jammer dat ik geen fysiotherapeut was en grapte daarover: zij weten wel hoe ze een invalide moeten oppakken. Je sloeg je armen om mijn nek, we telden tot drie, 1-2-3, en met mijn eveneens vermoeide en zere lijf tilde ik je met mijn weinige kracht op en probeerde ik om niet door mijn rug gaan. Ik probeerde de gruwelijke waarheid van je gekerm niet te horen. Ik zweer je dat ik nooit gedacht hebt dat je je aanstelde. Alles in mij bezong de andere Camille, de zangeres: 'Geef me je pijn'. Ik geloof zelfs dat ik dat op een dag voor je

gezongen heb, terwijl ik tegen je aan zat, met mijn billen op je kussen. Je reageerde niet.

In de tijdloze uren na je dood weerklonk de litanie van je inspanningspijn langdurig in mijn hoofd. Moeizaam verplaatste je een knie, een elleboog, je bekken; dat ging eindeloos traag en bij elke etappe zei je: 'Oké, en wat moet ik nu doen?' Ik leidde je met een onbeschrijfbare mengeling van geduld, compassie en verbijstering: 'Probeer nu maar om je been daar te leggen, steun daarop, breng je gewicht naar je linker elleboog, probeer je billen naar de rand van het bed te schuiven,' etc., etc. Het was absurd om je zo te zien lijden. We vertrouwden het niet, die pijn overal, en het was beangstigend, heel beangstigend. En toch waren we nergens bang voor. Je was nooit ziek en als je als klein meisje verkouden was of diarree had, dan roeiden we die bacterie samen uit. We gaven hem zelfs een naampje, Arsène of Raymond, en we boksten tegen hem, tot hij KO was. We rekenden af met Arsène en consorten. Wij waren geen doetjes. We wisten hoe we moesten knokken. Dus was deze griep ook een koud kunstje. Geen zorgen. Bovendien was niemand echt ongerust. Iedereen zei dat het normaal was, dat we ons niet druk hoefden te maken. Wisten wij, jij en ik, in hoeverre het helemaal niet normaal was? Wist jij dat de ziekte te veel van je vroeg? Dat je hart het niet aankon? Wist je dat, liefje?

Zondag 22 december – 's nachts

Terug naar het ziekenhuis, we beginnen aan wat je laatste nacht zal worden. Onheilbrengende nacht. Rond vier uur 's nachts ben je helemaal zelf opgestaan (hoe heb je dat voor elkaar gekregen? hoeveel pijnlijke kwartieren heeft deze inspanning je gekost terwijl wij lagen te slapen?).

Je maakt ons wakker, ik ben sinds drie nachten zo uitgeput dat alleen papa reageert. Je vraagt of je *De rechtvaardigen* van Camus in bad mag lezen, alvast voor je tentamen. Papa wordt een beetje boos, ik hoor hem zeggen dat dat onverstandig is, dat je de burens wakker maakt, dat het niet het moment is om in bad te gaan, etc., etc. Wat heb je toch allemaal moeten doorstaan om tot het punt te komen dat je geen rust meer kon vinden, zelfs niet voor een paar uur, en al het mogelijke deed om je van je lijden af te leiden. Als ik iets wakkerder word, draai ik mijn hoofd naar de deur. Je staat midden in de gang, tussen onze twee slaapkamers in, in een Opheliaans tegenlicht, met moeite blijf je overeind staan in je wijde witte pyjamajasje dat je net hebt aangetrokken – hoeveel moeite heeft dat je wel niet gekost? Je smeekt ons om deze gunst, dit bad. Je lijkt op een visioen, een verschijning, een prinses uit een van die domme films waar we niet van hielden, Narnia en Harry Potter, badend in vals maanlicht, met glinsterende haren.

Papa is heel bezorgd. Hij vindt het niet normaal dat je midden in de nacht in bad wilt, hij probeert je op andere gedachten te bren-

gen, maar je staat erop. Ik ben zo uitgeput dat ik geen kracht heb om tussen jullie beiden te komen. Vanuit bed murmel ik: 'Laat haar toch, je weet hoe graag ze in bad gaat, het zal haar goed doen.' Uiteindelijk zwicht papa. Hij helpt je in bad. Later zal hij zeggen dat hij je al een paar jaar niet meer naakt had gezien, dat hij vond dat je grote borsten had en dat je huid dik, stevig, als leer was.

Had dit laten gaan van alle gêne ons alerter moeten maken? Nee. Ja. Ik weet het niet. Een ziek kind is een ziek kind. Haar ouders zijn haar enige troost, haar bron van vertrouwen, de hoeders van haar herstel. Je papa was bij je en droeg je tienerlichaam in zijn sterke en veilige armen. En mama heeft je weer in bed gelegd. Half slapend heb ik je blauwe badjas uitgetrokken (die ik na je dood bewaard heb, die roze kon ik niet aan, die heb ik weggegooid), ik heb je een schone en droge pyjama aangetrokken. Je een beetje gerustgesteld. Gewacht op de dag.

Lees verder in *Mijn gevlogen kind*

Gebonden, ca. 192 blz.

ISBN 978 94 0160 4987

NUR 302 – € 19,95

Vanaf februari 2016 verkrijgbaar in de boekhandel

Ook verkrijgbaar als e-boek: ISBN 978 94 0160 4994

Blijf op de hoogte van *Mijn gevlogen kind*

via [Facebook.com/XanderUitgevers](https://www.facebook.com/XanderUitgevers)

of via Xanderuitgevers.nl

Is het verlies van je kind te accepteren?

De pers over *Mijn gevlogen kind*:

‘Zonder zelfmedelijden, maar vol humor.
Een verhaal dat je bij de keel grijpt.’ – *BIBA*

‘Een aangrijpend relaas: authentiek, prachtig
geschreven en af en toe zelfs grappig.’ – *Pélerin*

‘Geconfronteerd met de dood van een kind denken
we dat er voor zo’n tragedie geen woorden zijn.
Sophie Daull toont het tegendeel.’ – *Géraldine*, boekhandelaar

‘Aangrijpend. Een prachtig eerbetoon aan
een vreugdevolle dochter.’ – *L’Humanité*

‘Adembenemend, pure schoonheid, die van het weggevoegen
kind een literaire held maakt.’ – *La Gazette de Montpellier*

‘Niets anders mogelijk dan unanieme bewondering
voor deze prachtige tekst.’ – *L’Obs*

‘Dit dappere boek wordt gedragen door diepe
waardigheid en rechtvaardigheid. Het zal geen enkele
lezer onbewogen laten.’ – *Le Point*

Sophie Daull is beschikbaar voor interviews en lezingen.

Neem contact op met Marieke Hofstede
voor meer informatie:

marieke.hofstede@xanderuitgevers.nl
of 020-3033951

Xander Uitgevers bv
Hamerstraat 3, 1021 JT Amsterdam
www.xanderuitgevers.nl

Copyright © 2015 Sophie Daull
en Xander Uitgevers bv, Amsterdam